

Községi Kalauz

ISSN 2334-9301 COBISS . SR-ID 281820423

2. évfolyam 7. szám, ára: 50 Din

» Ifjúsági csereprogram
Fókuszban a munkanélküli fiatalok

» Nyelv és közösség
Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok

» Példaértékű szociális program
Községünkbe látogatott Aleksandar Vulin

» Útaszfalozás Moholon
Átadták az első új útszakaszokat

» Az önismeret útján
Pszichodráma-foglalkozássorozat

» Tehetségek Fesztiválja
A zentai Pejin Lea nyerte a fődíjat

Tehetségek Fesztiválja

A zentai Pejin Lea nyerte meg a fődíjat

A zentai Pejin Lea nyerte meg az idei Tehetségek Fesztiválját, amelyet október 12-én, vasárnap este tartottak meg az adai színházteremben a Dobosok és Művészek Klubja szervezésében. A fiatal énekesnő József Attila Holttest az utcán című költeményét adta elő saját megzenésítésben, amellyel kiérdemelte a rendezvény fődíját, a 20.000 dináros pénzjutalmat. A második helyen az adai Alexa Annabella, a harmadikon pedig a törökbecsei Varga Dávid végzett. A zsűri két különdíjat is kiosztott, az egyiket az óbecsei tamburásnak, Csonka Balázsnak, a másikat pedig a moholi Miroslav Brnićnek ítélték oda. A közönségdíjas az adai Nagy Zoltán, a Phrenia zenekar frontembere lett, aki együttesének dalával aratott elsöprő sikert, és így egy táblagéppel lett gazdagabb. Az ötödik Tehetségek Fesztiváljára összesen 18 fiatal jelentkezett, akik közül a zsűri és a közönség választotta ki a legjobb 15-öt, akik a közönség előtt is mutathatták be tehetségüket.

A versenyzők produkcóit öttagú zsűri értékelt, amelynek tagjai Veres Mónika énekesnő, Nagy Ádám zenész, Fehér Nóra énekesnő, Károlyfalvi Krisztina énekművész és Kaszás László zenetanár, előadóművész voltak. A szervezők két meglepetés produkcióval is készültek a közönség számára, aminek köszönhetően az estét a tavalyi Tehetségek Fesztiválja nyertese, Zabos Regina és zenekara, a Noisehackers, valamint a zsűritagok alkalmi koncertje tette színesebbé.

(Fotó: Nagyballi Tamara)

Ada község területén összesen mintegy százhusz kisdíák kezdte meg az első osztályt, akik az adai önkormányzat és a helyi BKG vállalat jóvoltából valamenyien iskolatáskákat kaptak ajándékba, amelyeket az önkormányzat és a vállalat illetékesei szeptember elsején ünnepélyes keretek között adtak át nekik. A kisdíák kivétel nélkül nagyon örültek az ajándékoknak.

Megújult környezetben, a korábbiaknál sokkal jobb körülmények között kezdték meg a tanévet az adai Cseh Károly Általános Iskola keretein belül működő törökfalui általános iskola diákjai, ugyanis az iskola épülete teljes körű felújításon esett át az elmúlt hetek során. Az önkormányzat illetékesei a közeljövőben újabb felújításokat is terveznek a községbeli oktatási intézményekben.

Ünnepélyes keretek között adták át október 14-én délután Moholon a Testvérség-egység utca újonnan ki-aszfaltozott szakaszát, amit a következő hetek során újabb utatadások követnek majd, ugyanis az adai önkormányzat illetékesei azt szerették, ha az év végéig a falu minden földes utcaja szilárd útburkolatot kapna.

Október 23-án Adán tett látogatást Aleksandar Vulin munkügyi, foglalkoztatási és szociálpolitikai miniszter, hogy személyesen is meggyőződjön annak a szociális programnak az eredményeiről, amelyet a Szegénységcsökkentő Iroda és Ada község önkormányzata illetékesei néhány évvel ezelőtt dolgoztak ki és vezettek be a községünkben.

Idén is sokrétű programokkal várta az érdeklődőket az október második hétvégéjén megtartott Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvénysorozata, amely a hagyományokhoz híven ezúttal is a középszintű beszédművelési vetélkedőjével vette kezdetét, majd az általános iskolások nyelvi vetélkedőjével és hangulatos kísérő-programokkal folytatódott.

Boldogságkeresők

A boldogság az, amikor a gondolataid, a beszéded és a tetteid harmóniában vannak, mondta egykor Mahátma Gandhi, amivel nyilvánvalóan ma is nehéz vitatkozni, még akkor is, ha egyre inkább elanyagiasodó világunkban a hangsúlyok máshova tevődnek. A boldogságot keressük mindannyian, a megtalálásának lehetőségeire vonatkozó feltevéseink azonban igencsak eltérők. Egyes kutatók három típust különböztetnek meg: a hedonikusnak csak az a fontos, hogy jól érezze magát; azok, akinek az úgynevezett flow-élmény, a tevékenységbe való teljes bevonódás jelenti a boldogságot, aktív, tevékeny életet élnek; a harmadik típus szélesebb összefüggéseket is lát, folyamatosan az élet értelmét, célját keresi. A skála persze ennél jóval összetettebb és szélesebb, de talán nem is ez az, ami igazán lényeges, hanem inkább az, hogy az életminőségre hatással lévő tényezők közül nem nagyon lehet kihúzni a relativitást. Az egyik egyesült államokbeli egyetem kutatói nemrég arra hívták fel a figyelmet, hogy a fizetés csökkentése vagy az állás elvesztése esetén ugyan mindenki boldogtalanabb lesz, ám abban az esetben, ha mindenki ugyanilyen helyzetbe kerül, az elégedettség vagy elégedetlenség szintje szinte semmit sem változik. Hasonló eredményt hozott egy korábbi kutatás is, amelynek során a megkérdezettek azt a kérdést tették fel, milyen világban szeretnének élni, olyanban, amelyben ötvenezer dollárt kereshetnek, miközben mások csak huszonezret kapnak, vagy inkább egy olyanban, amelyben százezret kereshetnek, miközben mások kétszázezerhez jutnak hozzá. A választásuk az esetek többségében az ötvenezer dolláros lehetőségre esett, ami a szakemberek szerint azt bizonyítja, hogy sokkal többet törődünk a társadalmi összehasonlításokkal, a státussal, a ranggal, mint a bankszámlánkra érkező összeg abszolút értékével. Ugyanakkor a rendelkezésünkre álló pénz elköltésében olyan stratégiát választunk, amely maximalizálja az egyéni boldogságunkat. Például nagyobb boldogsággal tölt el bennünket, ha a pénzt magunkra költjük, és nem a barátainkra vagy emberbaráti célokra. De ha mégis utóbbiakra költünk, akkor nem egy nagy tételt adunk ki, hanem inkább több kisebbet, mert így hosszabbá válik az adaptációs periódus, azaz tovább tart a jó érzésünk, a boldogságunk.

A Gallup 132 országban 136 ezer ember megkérdezésével készített felmérésének eredményei azt mutatták, hogy miközben az embereknek az élettel való elégedettsége általában emelkedett a jövedelem függvényében, a napról napra való változások ezt nem feltétlenül követték. A kutatás vezetői kifejtették, szerintük a boldogság egyik akadályja a többre vágyás, azaz az anyagiaság problémája, ugyanis az igény növekedése olyan gyors, hogy a megkeresett pénz mindig kevesebb annál. Ebben szerintük jelentős szerepe van a médiának is, hiszen sok olyan embert mutat be, akik drága ruhákban, drága autókkal járnak, drága helyekre mennek vacsorázni, drága szolgáltatásokat vesznek igénybe és hasonló, aminek következtében egyebek mellett a média hajlja olyan gyorsan az emberek aspirációját, megakadályozva őket ezáltal a boldogság elérésében.

A szakemberek többsége egyetért abban, hogy a vélt vagy valós boldogság keresése rendkívül fontos tényezője minden döntési szituációnknak, éppen ezért sokak szerint a boldogság és az elégedettség érzésének keresése az, ami arra ösztönzi az embereket, hogy máshol keressék a boldogulás lehetőségét, amire környezetünkben is rendkívül sok példát láthatunk mostanság. A kérdés csupán az, vajon hol húzódik a határ a vélt és a valós boldogság között, illetve vajon időben fel tudjuk-e azt ismerni, időben meg tudjuk-e találni, vagy csupán akkor, amikor esetleg már késő lesz, amikor már esélyünk sem lesz arra, hogy a gondolataink, a beszédünk és a tetteink harmóniában legyenek egymással.

Máriás Endre

KÖZSÉGI KALAUZ – Alapító: Ada Község Önkormányzata. Kiadja: Szarvas Gábor Könyvtár. Fő- és felelős szerkesztő: Csonka Aron igazgató. Munkatársak: Horváth András, Huszák Gábor, Madarász Dániel, Máriás Endre, Nagyballi Tamara, Pál Zsófia, Aleksandra Popov, Zsoldos Róbert. Lektor: Kávai Muci Katalin. Fordító: Berec Csaba. Műszaki szerkesztő: Bálint Tibor. A szerkesztőség címe: Szarvas Gábor Könyvtár, Felszabadulás tér 3/A, 24430 Ada. A könyvtár telefonszáma: 024/851-115. Az igazgatóság telefonszáma: 024/851-615. E-mail cím: biblioteka.ada@gmail.com, newspaperada@gmail.com.

008 (497.113 Ada) VODIČ kroz opštinu = Községi kalauz / glavni i odgovorni urednik Aron Čonka. - 2013, br. 03. - Ada : Biblioteka Sarvaš Gabor, 2013. - Ilustr. ; 29 cm. - Mesečno. - Tekst na srp. i mad. jeziku. - Tekst na mad. jeziku štampan u suprotnom smeru.

ISSN 2334-9301 COBISS. SR-ID 281820423

Iskolatáskákat kaptak a kisdíások

Községünk területén összesen mintegy százhusz kisdíák kezdte meg az első osztályt

Ada község területén összesen mintegy százhusz kisdíák kezdte meg az első osztályt, akik az adai önkormányzat és a helyi BKG vállalat jóvoltából valamennyien iskolatáskát kaptak ajándékba, amelyeket az önkormányzat és a vállalat illetékesei szeptember elsején ünnepélyes keretek között adtak át nekik. A kisdíások kivétel nélkül nagyon örültek az ajándékoknak.

Bilicki Zoltán, községünk polgármestere elmondta, az adai önkormányzat fontos feladatának tekinti a községbeli vállalatok támogatását, amely törekvése jegyében a BKG vállalatot nemrég harminc új munkahely megnyitásához segítette hozzá, amiért cserébe a vállalat vezetői felajánlották, hogy egy-egy különleges iskolatáskával lepik meg a községbeli elsősokeket, amit az önkormányzat természetesen nagy örömmel fogadott el. A vállalat képviselőjében Benák Tímea kifejtette, nagy örömeikre szolgál, hogy ilyen módon segíthetik a községbeli gyermekeket, majd hozzátette, olyan táskákat adományoztak a diákoknak, amelyeket kifejezetten az ebben az életkorban levő gyermekek számára terveztek.

A moholi Novak Radonic Általános Iskola elsőseinek különösen emlékezetes volt az iskolakezdés, hiszen az intézmény diákjai nagyszabású ünnepséggel készültek számukra, amelynek keretében az iskolatáskák mellett a Magyar Nemzeti Tanács és a moholi helyi község ajándékcsoomagját is átvehették.

Várkonyi Zsolt, az MNT Közigazgatási Hivatalának vezetője hangsúlyozta, a Magyar

Nemzeti Tanács már az oktatásfejlesztési stratégiájában megfogalmazta azt a szándékot, hogy óvodáskortól egyetemig, napjainkra már a doktori és a mesterképzésig is támogatja a diákokat, hallgatókat azzal, hogy minden generáció számára van valamilyen programja, amely

segíti a tanulásukat. Hozzátette, az elsősokek számára a tanévkezdő csomag az, amelyet immár negyedik évben oszt ki a Magyar Nemzeti Tanács a magyar kormány támogatásával.

A kisdíások kivétel nélkül nagyon örültek az ajándékoknak, amelyeknek birtokában még nagyobb örömmel és lelkesedéssel vettek részt az első tanítási órákon, amelyeken az ismerkedés vidám pillanatai után tanítóik segítségével a tudás rejtélyes birodalmába vezető úton is megehették első lépéseiket.

4/4

A kisdíások kivétel nélkül nagyon örültek az ajándékoknak

Felújították az iskola épületét

Megújult környezetben, a korábbiaknál sokkal jobb körülmények között kezdték meg a tanévet az adai Cseh Károly Általános Iskola keretein belül működő törökfalui általános iskola diákjai, ugyanis az iskola épülete teljes körű felújításon esett át az elmúlt hetek során. Az önkormányzat illetékesei a közeljövőben újabb felújításokat is terveznek a községbeli oktatási intézményekben.

A törökfalui általános iskola épületét a hetvenes évek elején építették, azóta ugyan voltak már kisebb-nagyobb felújítások, de ilyen méretű renoválásra, mint amilyen a mostani volt, most került sor első ízben, ugyanis a tetőszerkezetet, az ajtókat és az ablakokat, valamint a padlózatot is kicserélték, ezenkívül az épület külső és belső festését is elvégezték, hangsúlyozta Sziráki Mihály, a Cseh Károly Általános Iskola igazgatója az átadói ünnepségen, hozzátéve, a szebb környezetben a gyerekek is sokkal jobban érzik magukat, ezért abban bíznak, attól, hogy a gyerekek jobban érzik magukat, jobb eredményeket is tudnak majd produkálni.

A mintegy négy millió dinár összértékű beruházást teljes egészében Ada község önkormányzata finanszírozta, amelynek illetékesei fontos célkitűzésüknek tartják, hogy a közeljövőben az összes Ada községbeli iskola-épületet felújítsák. Ezen projektum keretében a közelmúltban a völgyparti iskola épületén is végeztek hasonló munkálatokat, magyarázta Bilicki Zoltán, községünk polgármestere, hozzátéve, az idén kisebb felújításokat terveznek az adai Cseh Károly Általános Iskola baraparti épületében, valamint egy jelentős, közel negyvenmillió dináros beruházás is el fog kezdődni a moholi Novak Radonic Általános Iskolában. Mint mondta, az adai önkormányzat kötelességének tekinti, hogy olyan munkafeltételeket teremtsen a községbeli gyermekek számára, amelyek mellett még eredményesebben folytathatják tanulmányaikat.

A Cseh Károly Általános Iskolának öt épülete van, amelyek közül kettő Adán, egy Törökfalun, egy Valkaisoron, egy pedig Völgyparton található. Az öt épületben összesen mintegy hétszázötven diák tanul, akik közül százketten a felújított törökfalui iskolaépületben folytatják tanulmányaikat.

Sziráki Mihály és Bilicki Zoltán az épület átadása alkalmából szervezett ünnepségen

4/4

Útaszfaltozás Moholon

Átadták az első újonnan kiaszfaltozott útszakaszokat

Ünnepélyes keretek között adták át október 14-én délután Moholon a Testvériség-egység utca újonnan kiaszfaltozott szakaszát, amit a következő hetek során újabb útátadások követnek majd, ugyanis az adai önkormányzat illetékesei azt szeretnék, ha az év végéig a falu minden földes utcája szilárd útburkolatot kapna.

A moholiaiak már évtizedek óta szeretnék, hogy a faluban lévő utcák szilárd útburkolatot kapjanak, eddig azonban sajnos az ígéreteken kívül soha semmit nem kaptak, hangsúlyozta Bilicki Zoltán, községünk polgármestere, majd hozzátette, éppen ezért nagy öröm számukra, hogy átadhatták az első újonnan kiaszfaltozott útszakaszt, amely annak a beruházásnak az első részeként kapott szilárd burkolatot, amelynek keretében szeretnék, ha az év végéig Mohol minden földes utcáját ki tudnák aszfaltolni. Hozzátette, abban bíznak, hogy az időjárási viszonyok lehetővé teszik számukra, hogy még az idén minden utcában befejezhessék a munkálatoikat. Bilicki Zoltán kiemelte, mindez a kerülő úttal együtt, amely korábban szintén földes utca volt, mintegy tíz kilométernyi újonnan kiaszfaltozott utcát jelent a településnek, ami – ahogyan fogalmazott – jelentős mértékben hozzájárulhat az ott lakók életkörülményeinek javításához.

A mintegy hatvannégymillió dinár összértékű projektum megvalósításába az önkormányzat mellett a helyi közösség is bekapcsolódott. A helyi közösség tanácsának nemrég megválasztott új elnöke, Jelena Jakšić elmondta, a helyi közösség az utolsó pillanatban kapcsolódott

Az új utak nagymértékben hozzájárulhatnak az ott lakók életkörülményeinek javításához

be a projektumba, de nagyon örülnek annak, hogy a részeseivé válhattak, majd reményének adott hangot, hogy a jövőben az önkormányzattal karöltve további hasonlóan jelentős projekteket is meg tudnak valósítani, olyanokat, amelyek szintén óriási lépést jelentenek majd a település lakossága számára.

A. G.

Példaértékű szociális program

Községünkben tett látogatást Aleksandar Vulin munkaügyi, foglalkoztatási és szociálpolitikai miniszter

Október 23-án Adán tett látogatást Aleksandar Vulin munkaügyi, foglalkoztatási és szociálpolitikai miniszter, hogy személyesen is meggyőződjön annak a szociális programnak az eredményeiről, amelyet a Szegénységcsökkentő Iroda és Ada község önkormányzata illetékesei néhány évvel ezelőtt dolgoztak ki és vezettek be a községünkben. A program értelmében azon rászoruló, akik munkaképesek, csak akkor részesülhetnek egyszeri szociális segélyben, ha annak összegét ledolgozzák.

Aleksandar Vulin munkaügyi, foglalkoztatási és szociálpolitikai miniszter látogatása során hangsúlyozta, a szociális segélyben részesülők munkába állítására vonatkozó országos szintű szabályozás előkészítésekor a legfontosabb tapasztalatokat éppen a községünk területén bevezetett program tapasztalatai képezték számukra. Kifejtette, a szociális segélyben részesülők munkába állítása semmiféle büntetést nem jelent, hiszen nem arra szolgál, hogy bárkinek is megnehezítse az életét, hanem sokkal inkább arra, hogy megkönnyítse azt. Mint mondta, mindez szerinte kiváló módja annak, hogy azok az emberek, akik szociális segélyt kapnak, visszanyerhessék az önbecsülésüket, és újra a társadalom hasznos tagjainak érezhessék magukat.

Községünk területén néhány évvel ezelőtt vezették be azt a szociális programot, amelynek értelmében azon rászoruló, akik munkaképesek, csak akkor részesülhetnek egyszeri szociális segélyben, ha annak összegét ledolgozzák. Az egyszeri szociális segélyben részesülők a munkájukért járó összeget nem kapják kézhez, hanem a költségeiket fizetik ki helyettük, hangsúlyozta Bilicki Zoltán, községünk polgármestere, aki elmondta, a program bevezetése semmiféle ellenállásba nem ütközött, hiszen a polgárok korábban valószínűleg azért kérték az egyszeri segélyeket olyan

módon, hogy ne kelljen azt ledolgozniuk, mivel a program által kínált lehetőségek akkor még nem álltak rendelkezésükre. Hozzátette, jobbra olyan emberekről van szó, akik szeretnék dolgozni, csak nincs rá lehetőségük, éppen ezért szívesen vállalják a közmunkát, és szívesen ledolgozzák annak a segélynek az összegét, amelyet az önkormányzat biztosít számukra.

Mivel a program Ada község területén már évek óta sikeresen működik, ezért a kidolgozói nagyon örülnek annak, hogy a minisztérium illetékesei is felismerték a hozadékait, emelte ki Vesna Civrčić, a Szegénységcsökkentő Iroda vezetője, aki elmondta, Adán összesen mintegy 1350 használója van a Szegénységcsökkentő Irodának. Hozzátette, vannak, akik többször is megfordulnak, de akadnak újjak is, hiszen mindenkinek, aki segélyért fordul hozzájuk, igyekeznek segítséget nyújtani, feltéve, ha vállalják, hogy ledolgozzák a segély összegét.

A programot az abban részt vevő személyek is nagyon jónak tartják, hiszen a miniszter kérdéseire válaszolva többen is hangsúlyozták közülük, hogy egyáltalán nincs ellenükre az, hogy le kell dolgozniuk az egyszeri szociális segély összegét, hiszen – ahogyan fogalmaztak – nem azért nem dolgoznak, mert nem akarnak, hanem azért, mert nincs rá lehetőségük, majd hozzátették, annak meg kifejezetten örülnek, hogy ezáltal pozitív példát mutathatnak gyermekeiknek is.

Aleksandar Vulin munkaügyi, foglalkoztatási és szociálpolitikai miniszter községünkben tett látogatása során példaértékűnek nevezte a modellt, amelynek tapasztalatait az egész ország területén felhasználják majd, végezetül a nyilvánosság előtt feltette a kérdést, vajon az a Szerbia területén élő közel 140 ezer munkaképes személy, aki szociális segélyben részesül, miért ne tehetné meg ugyanezt, vagyis azok a szociális segélyben részesülő személyek, akik egészségesek és munkaképesek, miért ne dolgoznának ugyanúgy, mint bárki más az országban.

A. G.

Nyelv és közösség

Nagy érdeklődés mellett tartották meg a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok idei rendezvénysorozatát

Idén is sokrétű programokkal várta az érdeklődőket az október második hétvégéjén megtartott Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvénysorozata, amely a hagyományokhoz híven ezúttal is a középiskolások beszédművészeti vetélkedőjével vette kezdetét, majd az általános iskolások nyelvi vetélkedőjével és hangulatos kísérőprogramokkal folytatódott, végül Szarvas Gábor mellszobrának megkoszorúzásával, a *Felnőtt vala egy édesz almafa* című kiállítás megnyitójával, valamint a *Nyelv és közösség* című tudományos tanácskozással zárult.

A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvénysorozata minden évben a beszédművészeti vetélkedővel veszi kezdetét, amely igen nagy népszerűségnek örvend a vajdasági magyar középiskolások körében, hiszen a versenyzőknek előbb a szabadon választott és előre elkészített szövegeiket kell interpretálniuk, majd a helyszínen kapott szöveg kapcsán saját gondolataikat kell elmondaniuk a szakmai zsűri és a közönség előtt. Nem volt ez másként az idén sem. A két forduló után a tavalyi évhez hasonlóan ezúttal is Búbos Dávidhoz, a szabadkai Kosztolányi Dezső Tehetségondozó Gimnázium tanulójaához került a vándorserleg, Apró Alexandra, a zentai Bolyai Tehetségondozó Gimnázium tanulója a tavalyi megmérettetésen szerzett második helyezése után idén ismét a képzeletbeli dobogó második helyére állhatott fel, a harmadik helyezést pedig Kormányos Sára, a zentai Egészségügyi Középiskola első tanulója szerezte meg, aki első ízben vett részt a beszédművészeti vetélkedőn. A zsűri három különdíjat is kiosztott, amelyeket Tóth Johanna, a szabadkai Egészségügyi Középiskola, Hernyák Kati, a Szabadkai Zeneiskola és Kállai Ferenc, a Zentai Gimnázium tanulója érdemelt ki.

A beszédművészeti vetélkedőt követően kiosztották az idei nyelvszerzési pályázat díjait is. A pályázatot ezúttal is három kategóriában hirdették meg, külön az általános iskolások, a középiskolások és a felnőttek számára. A vártnál minden kategóriában kevesebb alkotás érkezett, azok azonban a zsűritagok értékelése szerint igen színvonalasak voltak. A pályázatot az általános iskolások részére *Ilyen a mi nyelvünk* címmel hirdették meg. Ebben a kategóriában az első díjat Pastyik Nikolettá érdemelte ki, a második díjat Tomik Dominik kapta, dicséretben pedig Mogyorósi Vivien részesült, mindhárman a topolyai Nikola Tesla Általános Iskola diákjai. A középiskolások részére *Amilyen az ember, olyan a beszéde* címmel hirdették meg a pályázatot. Ebben a kategóriában a zsűri az első díjat Viakter Evelinnek osztotta ki, és dicséretben részesítette Fodor Gabriellát és Cselédes Izabellát, akik mindhárman a csókai Vegyészeti-Élelmiszeripari Középiskola tanulói. A felnőtt kategóriában *Nyelv és közösség* címmel hirdették meg a pályázatot. Ebben a kategóriában a zsűri csak második díjat osztott ki, amelyet a zentai Kordován Krisztina érdemelt ki. Az első nap zárásaként az adai színházteremben

az érdeklődők megtekinthették Csernik Árpád színművész *Van valami bejelenténivalója?* című előadását is.

A rendezvénysorozat második napján ezúttal is hangulatos nyelvi vetélkedőt tartottak az általános iskolák negyedik és hetedik

Általános Iskola, a harmadikat Takács Orsolya, a budapesti Csikihegyek Általános Iskola, a negyediket Farkas Réka, a magyarkanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola, az ötödiket pedig Körösi Kitti, az adai Cseh Károly Általános Iskola tanulója érdemelte ki. Ezen a napon kísérőprogramként Pusztay János Prima Primissima díjas egyetemi tanár *A 12 legszebb magyar vers* című előadóját tekinthették meg az érdeklődők.

A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvénysorozatának zárónapján Szarvas Gábor mellszobránál a Műszaki Iskola tanulói, Szekerusity Krisztofer, valamint Lazar és Vesna Jakovljević adtak alkalmi műsort, majd dr. Molnár Csikós László, az Újvidéki Egye-

Az idei beszédművészeti vetélkedő legeredményesebb versenyzői

osztályos tanulói számára. Az Ada községi általános iskolák negyedik osztályos tanulói számára megtartott versenyen tizenhatan vettek részt, akik közül az első helyen Boja Lúcia, a másodikon Lőrinc Marina, a harmadikon Lévai Balázs, a negyedikén Nyári Teodóra, az ötödiken pedig Török Csongor végzett. A hetedik osztályos tanulók játékos nyelvi vetélkedőjén tizenhét iskola harminchat diákja vett részt Vajdaságból és Magyarországról. A Cseh Károly Általános Iskolában megrendezett írásbeli elődöntőt követően a tizenkét legeredményesebb versenyző került a szóbeli döntőbe, amelyet az adai színházteremben bonyolítottak le. Az izgalmas verseny után az első helyezést Szűcs Dóra, a magyarkanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola tanulója szerezte meg, a másodikikat Vajda Livia, a magyarcsernyei Petőfi Sándor

tem Bölcsészettudományi Karának tanára mondott ünnepi köszöntőt, amelyben kitért a köznyelv múltbeli és jelenbeli problémáira is. Az egybegyűltek ezt követően megkoszorúzták Szarvas Gábor mellszobrát, amelynél Ada község önkormányzata nevében Rákos Rózsa és Urbán Mónika, a Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület nevében Ágoston Ibolya, dr. Hódi Éva és Szabó Szabados Ilona, a Szarvas Gábor Könyvtár nevében Csonka Áron, a magyarországi és a külföldi nyelvészek nevében dr. Balázs Géza és dr. Pomogáts Béla, a budakalászi vendégek nevében Szabó Anikó és Völgyes József, a Magyar Nemzeti Tanács nevében pedig dr. Hódi Sándor és Várkonyi Zsolt helyezte el az emlékezés virágait.

A Szarvas Gábor Könyvtár kiállítótermében ezt követően megnyílt a *Felnőtt vala egy édesz almafa* című kiállítás, amely a Vadró-

zsák megjelenésének százötvenedik és Petrás Incze születésének kétszázadik évfordulója alkalmából született meg, az adai községháza dísztermében pedig Nyelv és közösség címmel tartottak tudományos tanácskozást, amelynek keretében előbb dr. Hódi Éva, majd dr. Balázs Géza, dr. Molnár Csikós László, dr. Pomozi Péter, dr. Pomogáts Béla, dr. Hódi Sándor, dr. Pusztay János és dr. Füzfa Balázs tartott előadást, akik egyetértettek abban, hogy óriási szükség lenne egy egységes magyar nyelvstratégia kialakítására.

A szervezők összességében rendkívül sikeresnek értékelik az idei rendezvénysorozatot, hiszen – ahogyan fogalmaztak – a nyelvi vetélkedő és a beszédeverseny révén idén is

sok fiatal sikerült bevonniuk a nyelvművelés mozgalmába.

– Úgy érzem, nagyon sikeres volt a rendezvénysorozat, a középiskolások beszédművészeti vetélkedőjét különösen sikeresnek mondanám, noha néhány diákkal kevesebb jelentkezett, mint az elmúlt években, ami egyébként jellemző az általános iskolások vetélkedőjére is, de szerintem ez a számbeli csökkenés összefüggésben van azzal, hogy csökken a tanulók létszáma. Akik viszont eljöhettek, igen felkészültek voltak, és nagy érdeklődéssel, illetve előzetes tudással álltak neki a feladatok megoldásának, tehát a diákvetélkedőink egytől egyig nagyon sikeresek voltak – magyarázta dr. Hódi Éva, a Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület elnö-

ke, majd hozzátette: – Erőink és lehetőségeink szerint mindenképp szeretnénk folytatni ezt a hagyományt. Húsz éve, amióta mi szervezzük a nyelvművelő napokat, az a koncepciónk, hogy olyan témát kell választani, ami közérdekű, tehát nemcsak szaktudományos, hanem nagyobb érdeklődésre is számot tarthat, és ezt a jövőben is szeretnénk szem előtt tartani.

A Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok rendezvénysorozata immár több mint négy évtizede kiemelt fontosságú szerepet tölt be Vajdaságban a helyes nyelvhasználat népszerűsítése és a nyelvművelés mozgalmának továbbéltetése terén.

Máriás Endre

Felnőtt vala egy édesz almafa

Régi stílusú népballadáink archaikus nyelvi vonásairól nyílt kiállítás Adán

Az idei Szarvas Gábor Nyelvművelő Napok keretében ünnepélyesen nyílt meg az adai Szarvas Gábor Könyvtár kiállítótermében a *Felnőtt vala egy édesz almafa* című kiállítás, amelynek anyaga Petrás Incze születésének kétszázadik és a Vadrózsák megjelenésének százötvenedik évfordulója alkalmából született meg.

Az adai kiállítást annak összeállítója, dr. Pomozi Péter, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem docense nyitotta meg, aki a megnyitóünnepséget követően lapunknak nyilatkozva elmondta, a kiállítás létrejöttét a Magyar Művészeti Akadémia támogatta, majd hozzátette, a tárlat egy nagyobb program részeként valósult meg, amely folklórincünk legarchaikusabb balladáinak nyelvi archaizmusaira fókuszál, ugyanis ezek a nyelvi archaizmusok – ahogyan fogalmazott – a magyarság életének és a magyar nyelv történetének olyan időszakába kalauzolja el a nézőket, amelyről nyelvemlékeink már nincsenek, hiszen – mint mondta – archaikus balladáink segítségével a Honfoglalás előtti idők nyelvi jellegzetességei is bepillantathatók.

– A kiállítás létrehozásának hármas célkitűzése volt. Az első az emlékezés Petrás Incze moldvai lelkész születésének kétszázadik és Kriza János Vadrózsák című kötete megjelenésének százötvenedik évfordulójára. A második az, hogy megkíséreljük közelebb hozni archaikus balladáink szépségeit a mai emberekhez, és ezen keresztül olyan időszakokat mutathassuk be a magyar nyelv történetéből, amelyekre a közvetlen nyelvtörténeti forráskutató, szövegkutató vizsgálatokkal már nem látunk rá. A folklórban sokszor olyan archaizmusok is megőrződtek a szájhagyományban, a szakrális nyelvben, amelyek túlélnek korokat és társadalmi megrázkódásokat is. Gyönyörű, hosszú idő óta kötött formák, és mint ilyenek valóságos nyelvi relikviái egy olyan régmúltnak, amiből írott nyelvemlékek nincsenek, a balladák viszont megvannak, és rajtuk keresztül ezek a nyelvi archaizmusok is megvannak. A harmadik pedig az, hogy

ezeket a nyelvi archaizmusokat megkíséreljük tudományosan is feltérképezni, és a kapcsolatrendszerükön, az időbeli és rokonsági kutatásukon keresztül olyan messzire visszanyúló magyar nyelvi múltba jussunk el, amilyen messzibe csak lehetséges, ami lehet akár 1200-1300 év is, lehet akár a Magna Hungaria területe is – magyarázta dr. Pomozi Péter, aki elmondta, a kiállításnak van egy kisebb és egy nagyobb változata is. – Mindezt azért tartottuk

Az adai kiállítást dr. Pomozi Péter, a budapesti ELTE docense nyitotta meg

fontosnak, mert a tárlat anyaga nem csupán a moldvaiakról szól, és nemcsak a székelyföldi balladagyűjtésről szól, hanem a mondanivalója az egész magyar nyelvű közösségnek szól. Itt, Adán, a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokon Nyelv és közösség volt a tudományos tanácskozás címe, amihez mi sem illik jobban, mint egy olyan közösségről és egy olyan közösségnek szóló kiállítás, ami tényleg a nyelvi összetartozást helyezi a középpontba. A nagyobb változat óriási táblákon látható, és komoly múzeumi kiállítóteret igényel. Abban a változatban természetesen jobban érvényesül az esztétikuma, hiszen a másfél négyzetméteres táblák jóval nagyobb vizuális élményt tudnak nyújtani, mint ezek a kicsik, de mégis nagyszerű, hogy ezek nagyon könnyen mozgathatók az egész Kárpát-medence területén – fogalmazott dr. Pomozi Péter.

A szakemberek szerint a kiállítás keretében látható, jó érzékkel és nagyon tudatosan kiválasztott szövegek szép példái a folklórban tettenélhető nyelvi emlékezetnek. Ahogyan Péntek János az egy évvel ezelőtti sepsiszentgyörgyi kiállítás megnyitón fogalmazott, ha a legarchaikusabb moldvai szövegekre gondolunk, akkor elámulhatunk azon, hogy ez a szóbeliségében megőrzött, a közösség memóriájába íródott, dallammal tartósított balladai hagyomány milyen időbeli mélységből, írásbeliségünknel jóval régebbi korokból őriz nyelvi szerkezeteket, nyelvi reliktumokat: igenevekkel alkotott jelöletlen tárgyas szerkezeteket, ősi esetragokat, mondatértékű igeneves szerkezeteket, a nyelv ősi szobrait, ékszerait a moldvai magyar nyelv mai törmelékei között, majd hozzátette, Pomozi Péternek a táblákon olvasható elemzése a nyelvi régészetnek a nem szakember számára is jól követhető lépéseiben, szakszerűen tárják föl az időbeli rétegeket, valamint a nagyon ősi térbeli, rokonsági és szomszédsági kapcsolatokat.

Máriás Endre

Az önismeret útján

Sikerrel zárult az Adai Színtársulat tagjai számára szervezett, több héten át tartó pszichodráma-foglalkozássorozat

Nagy fába vágták a fejszéjüket a nyár folyamán az Adai Színtársulat berkeiben tevékenykedő fiatalok, ugyanis úgy döntöttek, legújabb produkciójuk próbafolyamatát megelőzően beleássák magukat a pszichodráma világába. A több héten át tartó foglalkozássorozat ideje alatt a fiatalok olyan mélységig jutottak el nemcsak önmaguk, hanem egymás megismerése terén is, amelyek olykor rendkívül örömteli, olykor viszont kissé talán ijesztőnek tűnő pillanatokat is eredményeztek számukra. Az azonban teljesen bizonyos, hogy ezen mélységeknek a megélése valamennyiüknek rendkívül hasznos tapasztalatokat jelentett, amelyeket a jövőbeli tevékenységük során is kiválóan tudnak majd hasznosítani.

– Egy olyan önismereti csoportot hoztunk létre, amelynek összeállításánál főleg a pszichodráma eszköztárát használtuk fel, és olyan témákra helyeztük a hangsúlyt, amelyek mindenki számára fontosak lehetnek, ilyen volt például a múltunk, a veszteségeink, a kapcsolataink, a jövőnk és sok más hasonlóan jelentőségteljes téma – magyarázta lapunknak nyilatkozva Csuvik Gábor szociális munkás, mentálhigiénés szakember, a foglalkozások vezetője, majd így folytatta: – A foglalkozások során gyakran játszottunk különféle szerepjátékokat, illetve rendszeresen oldottunk meg egyéb strukturált feladatokat. Az önismeretnek nagyon sok fontos szabálya van, amelyek közül az egyik éppen az, hogy mindenki annyit tud kivenni belőle, amennyit beletesz. A csoport nagyon jól dolgozott, a tagok többször is hangsúlyozták, annak köszönhetően, hogy új utak nyíltak meg előttük, sok új gondolat fogant meg bennük, ami mindenképpen hasznos lehet majd számukra a jövőt illetően, hiszen ez a foglalkozássorozat egyfajta előkészítése volt az új előadásuknak, amelyben reményeink szerint sok minden visszaköszön majd mindabból, ami az elmúlt hetek során megszületett bennük, illetve köztük.

Az Adai Színtársulat fiataljai saját bevallásuk szerint nagyon élvezték a foglalkozásokat

A foglalkozások vezetője kifejtette, az emberek többsége számára általában nehéz, sőt olykor kifejezetten ijesztő belegondolni abba, hogy magukkal kell dolgozniuk, főként, ha olyan érzéseket is elő kell hozniuk magukból, amelyekhez negatív élmények kötődnek, éppen ezért, az, hogy ki milyen mélyre hajlandó leásni magában, nagyon sok tényezőtől függ, köztük például attól, hogy az egyén mennyire nyitott és mennyire vállalkozó szellemű, illetve attól is, hogy mennyire kínál számára biztonságos légkört az a csoport, amelynek tagjaként részt vesz ebben a folyamatban.

– Sokan szokták az önismeretet egy izomhoz hasonlítani, amely, ha nem foglalkozunk vele eleget, nem lesz annyira erős, és ez egy idő után bizony különféle problémákat is okozhat, ugyanúgy, ahogyan a valódi izmok esetében. Aki rendszeresen odafigyel az önismeretre, az megtanulja használni ezt az izmot annak érdekében, hogy egy újfajta szemléletmódot tudjon megvalósítani, akár önmaga, akár a világ irányába. Elég, ha csak a már említett veszteségeinkre gondolunk, amelyek között nyilvánvalóan mindannyiunk életében vannak olyanok, amelyek megakasztják, amelyektől megreked, legyen az akár egy fájdalmas szakítás, akár egy hozzánk közel álló személy

A fiatalok szerint a most szerzett tapasztalataik az új előadásukban is visszaköszönnék majd

halála vagy bármilyen más eset, amely még hosszú idő elmúltával is nagyon erőteljes hatást tud gyakorolni ránk. Mindez például annak a jele is lehet, hogy szükségünk lenne arra, hogy dolgozzunk az adott témával. Hiszen bár a veszteségek feldolgozásának módja egyéni, általában nagyon fontos a hozzájuk kapcsolódó érzések kimondása, és az önismeret tulajdonképpen éppen ehhez segít hozzá bennünket – hangsúlyozta Csuvik Gábor, aki elmondta, tapasztalatai szerint térségünkben hiány mutatkozik azokból a szakemberekből, akik ezt a módszert alkalmazzák, aminek következtében – mint mondta – kevés a lehetőség arra, hogy valaki ilyen értelemben is foglalkozhasson önmagával. Hozzátette, tapasztalatai szerint ugyanakkor térségünkben még mindig él az a nézet, hogy a lelki problémákkal nem normális dolog szakemberhez fordulni, holott – ahogyan fogalmazott – amennyire természetes az, hogy ha bármilyen testi problémánk van, akkor azzal szakemberhez fordulunk, annyira természetesnek kellene lennie annak is, hogy a lelki problémáinkkal is felkeressük a megfelelő szakembert.

Az Adai Színtársulat fiataljai saját bevallásuk szerint nagyon élvezték a foglalkozásokat, amelyek során – mint mondták – nagyon sokat tanultak nemcsak önmagukról, hanem egymásról is, ami még inkább összekovácsolta a csapatot. Többen is hangsúlyozták, hogy reményeik szerint a mostani foglalkozásokon szerzett tapasztalataik a legújabb előadásukban is visszaköszönnék majd, amelyet terveik szerint még az idén be is mutatnak majd a nagyközönségnek. Az Adai Színtársulat nemrég véget ért pszichodráma-foglalkozássorozatának és készülő új előadásának megvalósulását a Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi Titkárság, Ada Község Önkormányzata, a Szarvas Gábor Könyvtár, valamint a TM-People International Kft. és a Jusoft Kft. támogatta.

Máriás Endre

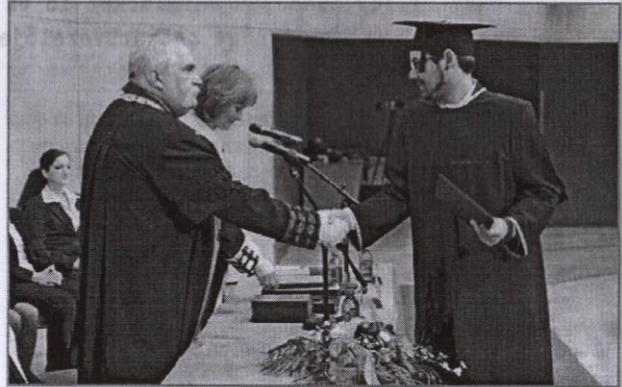
A kutató szociális munkás

Az adai Csuvik Gábor végzős alapszakos hallgatóként kiérdemelte a Szegedi Tudományegyetemen Discipuli Pro Universitate díját

Az adai Csuvik Gábor az elmúlt tanévben szerzett diplomát a Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Karán, ahol elvégezte a szociális munka alapképzést, ami gyakorlati jellegű társadalomtudomány, és azokkal az emberekkel foglalkozik, akik valamilyen módon a társadalom peremére szorultak.

Az adai fiatalember nemcsak szociális munkási diplomáját kapta kézhez június végén, hanem egy rangos egyetemi elismerésben is részesült, miután a Szegedi Tudományegyetem Discipuli Pro Universitate díjjal tüntette ki kiemelkedő tanulmányi eredménye és közéleti szerepvállalása elismeréséül.

– A Discipuli Pro Universitate díjat minden évben olyan személynek adományozzák, aki a tanulmányi eredménye alapján és közösségi tevékenységében is a legkiemelkedőbb volt. A díjat karonként legfeljebb egy ember kaphatja meg. Az idén én kaptam meg a díjat az Egészségtudományi és Szociális Képzési Karról – magyarázta Csuvik Gábor. – Amellett, hogy a tanulmányi eredményeim általában kiemelkedően jók voltak, rengeteg közösségi tevékenységet is vállaltam a karon, Szegeden és Magyarországon. Azt hiszem, hogy a díjat a közösségi tevékenységemmel érdemeltem ki. Foglalkoztam élő könyvtárak szervezésével. Ezt a módszert én hoztam el többemagammal Szegedre. Ebből többet meg is csináltunk, összesen nyolcat. Rengetegszer segítkeztem a kari napok és az egyéb egyetemi rendezvények szervezésében, illetőleg az egyetemi hallgatói önkormányzatban az ingyenes fordítói szolgáltatást vettem részt, ahol szerb, angol, magyar fordításokkal foglalkoztam. Továbbá egy csomó szervezetnél, alapítványnál vállaltam kisebb-nagyobb feladatokat – közölte a friss diplomás.

Az egyetemi tanulmányok után Csuvik Gábor szeretett volna hazatérni Adára, és itthon hasznosítani a szociális munka terén szerzett ismereteit, de miután ebben nem járt sikerrel, így a továbbtanulást választotta, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen folytatja tanulmányait interkulturális pszichológia és pedagógia mesterképzési szakon, illetőleg a családterápiás képzésen. A nyár folyamán önismereti csoportfoglalkozást vezetett Adán, az Adai Szintársulat fiataljai számára. Csuvik Gábort kutatói tevékenységei is szülőföldjéhez kötik, miután kutatási területe a vajdasági ember, a szerb–magyar viszony és a vegyes házasságok, illetve a vajdasági diákok továbbtanulásának kérdésköre.

Csincsik Zsolt

Újabb százhatvan kérelem

Községünk területén továbbra sem csökken az érdeklődés a magyar állampolgárság könnyített úton történő megszerzése iránt, derült ki a második helyi közösség épületében október 7-én megtartott kihelyezett konzuli fogadónapon, amelynek keretében ezúttal több mint százhatvanan adták át honosítási kérelmüket.

A Magyarország Szabadkai Főkonzulátusa által immár kilencedik alkalommal megtartott fogadónapon dr. Plank Zoltán, Magyarország Szabadkai Főkonzulátusának konzulja elmondta, tapasztalataik sze-

rint az utóbbi időben mind többen próbálják Magyarországon átadni a honosítási kérelmüket, azt remélve, hogy ott gyorsabb az ügyintézés, ez azonban szerintük koránt sincs így.

– Az utóbbi időben többen is jelezték, hogy nagyon sokan mennek Magyarországra, hogy átadják a kérelmüket, mégpedig egy olyan információ alapján, miszerint ott gyorsabb az ügyintézés. Szeretném eloszlatni ezt a tévhitet, ugyanis az ügyintézés a magyarországi beadás esetén sem gyorsabb, ott is 4-6 hónapig tart a honosítás folyamata, sőt, bizonyos esetekben ennél hosszabb is lehet, ugyanis az utóbbi időben az a gyakorlat érvényesül, hogy aki Magyarországon adja be a kérelmet, azt sok esetben visszaküldik a Szabadkai Főkonzulátusra adminisztratív utóellenőrzésre, a nyelvtudás utólagos ellenőrzésére, és ez a folyamatot további 1-1,5, illetve adott esetben 2 hónappal is meghosszabbíthatja a folyamatot. Ezért javaslok mindenkinek, hogy elsősorban a Szabadkai Főkonzulátuson vagy a belgrádi magyar nagykövetségén adja át a kérelmét – magyarázta dr. Plank Zoltán, Magyarország Szabadkai Főkonzulátusának konzulja, majd hozzátette: – A másik dolog, amit hangsúlyozni szeretnék, az, hogy akadnak, akik azt nehezményezik, hogy sokára ad időpontot a Szabadkai Főkonzulátus, amit ezúton is szeretnék megcáfolni, hiszen ha valakinek nagyon sürgős a dolog, és ezt telefonon is jelzi nekünk, akkor akár már másnap fogadni tudjuk, és át tudjuk tőle venni a honosítási kérelmét is.

Adán a tervek szerint legközelebb december 16-án szerveznek majd kihelyezett konzuli fogadónapot, amelyre máris várják az érdeklődők jelentkezését az önkormányzat ügyfélfogadó irodájában.

A. G.

Fókuszban a munkanélküli fiatalok problémái

Négy ország összesen harminckét 18 és 30 év közötti munkanélküli fiatalja, valamint négy csoportvezetője vendégeskedett községünkben

A munkanélküliség és a munkanélküli fiatalok problémái álltak a középpontjában annak a szeptember folyamán Adán megtartott kilencnapos ifjúsági rendezvénysorozatnak, amely az aadai Ifix Ifjúsági Szervezet és a dombrádi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat együttműködése révén, az Európai Bizottság Erasmus + programja keretében valósult meg.

A CUCI-MUCI, azaz aCtUalities, Circumstances and the Main problems of Unemployed youth Communities elnevezésű projektum résztvevői saját bevallásuk szerint mindvégig kiválóan érezték magukat községünkben, ugyanakkor nagyon hasznosan is töltötték el az idejüket, ugyanis a szervezők elmondása szerint a projektum a vártnál nagyobb sikerrel zárult, nagyon jó ötletek és megoldási javaslatok születtek a fiatalok munkanélküliségével kapcsolatos problémák megoldására.

A fiatalok különböző műhelymunkákon vettek részt, ahol a nem formális oktatás módszereinek alkalmazása révén megpróbálták közösen megoldani különböző feladatokat. Ezenkívül több kirándulást is szerveztünk számukra, amelyek keretében egyéb helyek mellett ellátogattunk Szabadkára, a Munkaügyi Hivatalba is, ahol a hivatal elnöke előadást tartott számukra a Szerbiában tapasztalható helyzetekről. A résztvevők a projektum eredményeit az aadai középiskolás fiatalokkal is megosztották, és különféle játékok révén megpróbálták felhívni a figyelmüket az aktív szerep- és felelősségvállalás fontosságára – hangsúlyozta Mikusák István, a projektum vezetője, majd hozzátette: – A projektum a vártnál is nagyobb sikerrel zárult, ugyanis nagyon jó ötletek születtek a fiatalok munkanélküliségével kapcsolatos problémák megoldására. Persze, tisztában vagyunk vele, hogy ez egy hosszadalmas folyamat, de ezeknek az ötleteknek a terjesztésével talán arra tudjuk majd ösztönözni a fiatalokat, hogy orvosolják

A fiatalok kiválóan érezték magukat községünkben, ahol hasznos tapasztalatokkal is gazdagodtak

a saját problémáikat, megpróbáljanak megoldásokat találni rájuk, és ne csak másától, a szülőktől vagy a társadalomtól várjanak segítséget, hanem vegyék a kezükbe a saját sorsukat.

Az Adán megtartott kilencnapos programsorozaton négy ország, Magyarország, Olaszország, Spanyolország és Szerbia összesen harminckét 18 és 30 év közötti munkanélküli fiatalja, valamint négy csoportvezetője vett részt, akik saját bevallásuk szerint valamennyien rendkívül hasznos tapasztalatokkal gazdagodtak községünkben.

419

Mészáros Attilára emlékeztek

Az Adán megrendezett kispályás futballtornát a Pepsi csapata nyerte meg

Szeptember 14-én, vasárnap az AFK pályáján rendezték meg a Mészáros Attila-emlékkupa elnevezésű kispályás futballtornát, amelyre összesen tizenhat Ada községbeli csapat nevezett be. A csapatok egyenes kieséses rendszerben játszottak, amelynek hajrájában a következő eredmények születtek: Elődöntők – Cdk Logistik M&M Transport-Vladatrans Eurotextil 4:7, Fausto Devils-Pepsi 3:6. A döntő előtt a résztvevők egyperces néma felállással tisztelegtek a torna névadójának emléke előtt, majd elkezdődött a döntő a Vladatrans Eurotextil és a Pepsi csapata között. Az izgalmas mérkőzésen a Pepsi játékosai 2:0-ra, majd 3:1-re is vezettek, de az ellenfél nem adta fel. 3:2-nél a bírót felmutatta, hogy még 1 perc van a mérkőzésből, és már mindenki a sípszót várta, amikor a Vladatrans Eurotextil játékosai egy távoli lövéssel meglepte az ellenfél kapusát, így a rendes játékidő 3:3-mal végződött. A büntetőpárbajban a Pepsi kapusa, Varsi Csaba 2 lövést is hártott, míg Koós Árpád és Kovács Emil betalált, így a Pepsi csapata 5:3-as győzelemmel hódította el a kupát. A győztes csapatnak járó serleget és a dobogósoknak járó érmeiket Mészáros Sándor és Körtvélyesi Ticián adták át.

A döntő végeredménye: Vladatrans Eurotextil-Pepsi 3:3 (0:2), büntetővel 3:5. A bronzérmes végül a Fausto Devils csapat lett.

Az autonómia anatómiája

Az 1956-os forradalom emlékére rendhagyó kiállítás nyílt a Szarvas Gábor Könyvtár kiállítótermében

Az adai Szarvas Gábor Könyvtár kiállítótermében október 23-án nyílt meg az 1956-os forradalom emlékére létrehozott *Az autonómia anatómiája* című kiállítás, amelyet a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége szervezésében tekinthettek meg az érdeklődők. A kiállítást Sándor Krisztina, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke nyitotta meg.

Az autonómia anatómiája című kiállítás megnyitóünnepségének kezdetén Csonka Áron, a VMDK elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, aki az 1956-os események jelentőségéről beszélt, kiemelve, '56 a szabadságról szól, valamint arról, hogy egy nemzet hogyan szeretne volna saját maga rendezni az ügyeit. Mint mondta, a kiállítás is ehhez a gondolathoz kapcsolódik, hiszen – ahogyan fogalmazott – a magyarság

A kiállítást Sándor Krisztina, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke nyitotta meg

nemcsak '56-ban, hanem most is azt szeretné elérni, hogy úgy rendezze a saját ügyeit, ahogyan azt jónak látja, ugyanis éppen ez lenne lényege az autonómiának, vagyis az önrendelkezésnek.

Sándor Krisztina, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács ügyvezető elnöke az autonómiaünnepélyek fontosságáról beszélt. Mint mondta, a kiállítás arra mutat rá, hogy nemcsak politikai akciók vagy utcai demonstrációk, hanem művészeti alkotások révén is érdemes megkísérelni felhívni a figyelmet arra, hogy az autonómiaünnepélyek mind Erdélyben, mind más Kárpát-medencei térségekben, így a Délvidéken is valós igény. Úgy fogalmazott, minden lehetséges eszközzel fel kell hívni a figyelmet arra, hogy egyre kifejezettebb az igény az autonómia iránt, hiszen ez lehet a jövőnk záloga.

Tari István, a VMDK alelnöke, a nemzeti tanács választásokon induló VMDK – Csonka Áron lista vezetője szerint a kiállítás üzenete az, hogy a kisebbségben élők számára az igazi megoldás csakis a területi autonómia lehet. Hangsúlyozta, a Kárpát-medencében a székeltség az, amely a legéletképebb, a leginkább felfiatalodott része a magyarságnak, majd hozzátette, a székelystűdi művészek nagyon hitelesen tolmácsolják saját közösségük életérzését, és mindaz, amit az autonómiáról mondanak, számunkra is nagyon fontos üzeneteket hordozhat, amely üzenetek elsősorban abban nyilvánulnak meg, hogy a kisebbségben élők számára az igazi megoldás csakis a területi autonómia lehet.

Dr. Útő Gusztáv egyetemi adjunktus, a képek készítője kiemelte, a kiállításon látható alkotások az önrendelkezést, ezen belül elsősorban a Székelyföld önrendelkezését és a művész autonómiáját fejezik ki. Hozzátette, a képek célja nem elsősorban a szemet gyönyörködtetés, hanem sokkal inkább a kritikai jellegű viszonyulás tükrözése a kisebbségek helyzetével kapcsolatban, ám szerinte egy-egy alkotás nemcsak tükröt tart a társadalomnak, hanem kiutat is mutat számára, az önrendelkezés útján.

Az autonómia anatómiája című kiállításon látott képek alkotója ezt követően rendhagyó tárlatvezetést is tartott az egybegyűltekek számára, akik ennek köszönhetően megismerkedhettek az egyes képek létrejöttének körülményeivel, valamint az általuk közvetíteni kívánt üzenetekkel.

H.G.

Az aradi vértanúkra emlékezve

Október 5-én a Damjanich-emlékműnél, 6-án pedig a katolikus temetőben tartottak megemlékezést

Az aradi vértanúk emléke előtti tisztelgés jegyében október 5-én koszorúzási ünnepséget tartottak Adán, a Damjanich-emlékműnél a Millecentenáriumi Emlékbizottság, a Vadvirág Hagyományápoló Kör és a Vajdasági Magyar Szövetség községi szervezete szervezésében. A Himnusz után a Vadvirág Hagyományápoló Kör tagjai, Raffai Anikó, Szollár Anna, Szügyi Levente, Tóth Adám, Varga Imola és Varga Lilla adtak alkalmi műsort, majd Kalmár Ferenc, a Magyar Országgyűlés elnökének nemzetpolitikai tanácsadója, a KDNP alelnöke, mgr. Hajnal Jenő, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet igazgatója és Gruber Ferenc, a Millecentenáriumi Emlékbizottság elnöke mondott köszöntőt, amelyeket követően az egybegyűltekek megkoszorúzták a Damjanich-emlékművet. Magyarország Szabadkai

Főkonzulátusa nevében dr. Plank Zoltán konzul, a Magyar Összefogás nevében Sifis Zoltán és Várkonyi Zsolt, a Millecentenáriumi Emlékbizottság nevében Kalmár Ferenc, Gruber Ferenc és Tóth László, a Vajdasági Magyar Szövetség községi szervezete nevében dr. Tóth Barna Elvira és Világos Tibor, a Vadvirág Hagyományápoló Kör nevében Varga Lívია, az Aranykapu Művelődési Egyesület nevében pedig Sóti Éva helyezte el az emlékezés virágait, majd az ünnepség zárásaként az egybegyűltekek közösen elénekelték a Szózatot is.

Október 6-án délelőtt az adai római katolikus temetőben emlékeztek meg az aradi vértanúkról. Az Ada község önkormányzata, a Szarvas Gábor Könyvtár és a Rákóczi Szövetség adai szervezete által életre hívott megemlékezés kezdetén Nagyball Tamara tolmácsol-

ta Rákóczi Szövetség adai szervezete elnökének történelmi összefoglalóját, majd dr. Menyhárt Attila, Magyarország Szabadkai Főkonzulátusának konzulja mondott alkalmi köszöntőt, amelyben az emlékezés fontosságára hívta fel a figyelmet. Az alkalmi köszöntőt követően az egybegyűltekek elhelyezték az emlékezés virágait. Magyarország Szabadkai Főkonzulátusa nevében dr. Menyhárt Attila konzul, Ada község önkormányzata nevében Bilicki Zoltán polgármester, Urbán Mónika polgármester-helyettes és Tóbiás József tartományi parlamenti képviselő, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége nevében pedig Kalmár Gábor, a párt községi szervezetének elnöke koszorúzott.

H.G.

Önkormányzati hírek

PÁLYÁZATOT NYERT A SPORTKÖZPONT

A Tartományi Energetikai és Ásványi Nyersanyagügyi Titkárság legutóbbi pályázati ciklusában kilenc vajdasági község pályázatát bírálták el pozitívan, köztük az Ada Község Sport- és Testnevelési Központja által beadott projektumot. A sportközpont a meleg víz napenergiával történő előállításához szükséges rendszer kiépítéséhez kapott támogatást, összesen 650 000 dinárt. Az erről szóló szerződést Körtvélyesi Ticián, a központ igazgatója írta alá.

ÚJ GÉPJÁRMŰ AZ ÓVODA SZOLGÁLATÁBAN

Ada község önkormányzata és a Čika Jova Zmaj Iskoláskor Előtti Oktatási és Nevelési Intézmény új gépjárművet vásárolt az óvoda részére. Az uszonna szállítására és személyszállításra is alkalmas eszköz beszerzését a közegészségügyi felügyelőség felszólítását követően kezdeményezték, mivel a korábbi gépjármű nem felelt meg az uszonna szállítását szabályozó követelményeknek. A választás azért esett erre a hét személy utaztatására is alkalmas járműre, mert ezt a későbbiekben ki tudják használni azokban az esetekben is, amikor az óvoda munkaközösségének tagjai szakmai továbbképzésre utaznak.

CSATORNÁZÁS A DIMITRIJE TUČOVIĆ UTCÁBAN

A második helyi közösség és az önkormányzat között létrejött együttműködési megállapodás értelmében a helyi közösség területén a másodlagos szennyvízelvezető hálózat kiépítése folyamatos. Az egyezmény értelmében október végén a Dimitrije Tucović utca soron következő szakaszán kezdtek el dolgozni, a munkálatok helyszínét Bilicki Zoltán polgármester is megtekintette.

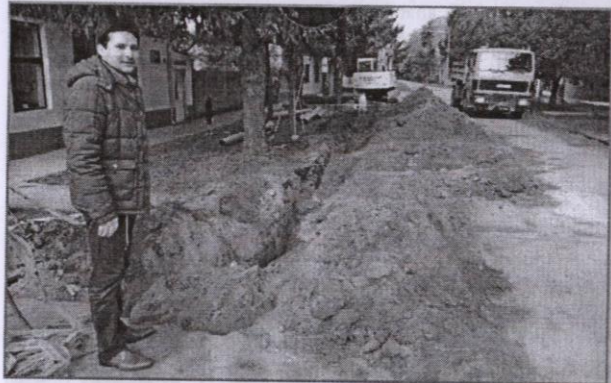
FELSZERELÉST KAPOTT A MEZŐŐRSZOLGÁLAT

Ada község önkormányzata a Tartományi Mezőgazdasági, Vizgazdálkodási és Erdészeti Titkárság pályázatán nyert összegből vásárolt felszerelést a felügyeleti és mezőőrszolgálatnak. A pályázat összértéke 1,4 millió dinár, amely összegnek a felét az önkormányzat biztosította.

A jóváhagyott pénzből a terepi munkára alkalmas ruházatot és lábbelit vásároltak, így bélelt gumicsizmákat, bakancsokat, pólókat, szelddzsekiket, vadászkabátokat és -nadrágokat, horgászmelegényeket, kesztyűket, termozoknikát és hátizsákokat vehettek át a szolgálat munkatársai. A szintén a pályázati forrásból vásárolt kézi GPS-készülékek a parcellák és objektumok pontos elhelyezkedésének meghatározásában tudnak segítséget nyújtani, míg a Dacia Duster márkájú terepjáró a mobilitási gondokat oldhatja meg.

MEGÁLLAPODÁS A NAGYBERUHÁZÁSI ALAPPAL

A Bilicki Zoltán polgármester és Nebojša Malenković, a Tartományi Nagyberuházási Alap megbízott igazgatója között lefolytatott megbeszélés során a két fél megállapodott abban, hogy a 2015-ös évben az alap mintegy százhuszonötmillió dinárt biztosít Ada községben megvalósuló beruházásokra. A kidolgozás alatt álló tervek szerint prioritást élvez a felújítási munkálatok elkezdése az adai Cseh Károly Általános Iskola központi és barparti épületén, a moholi Novak Radonić Általános Iskola renoválása, a szennyvízelvezető hálózat kiépítésének folytatása, az adai pravoszláv templom tetőcsereje, valamint az adai Moša Pijade, Savo Kovačević és Đuro Đaković utcák újraaszfaltozása.

FELÚJÍTJÁK A VALKAISORI KULTÚROTTHONT

A valkaisori kultúrotthon felújításának első szakaszáról Ada község önkormányzatának nevében Bilicki Zoltán polgármester szerződést írt alá a kivitelező céggel. A felújítás teljes értéke megközelítőleg ötmillió dinár, amelyet Ada község önkormányzata önerőből biztosít.

Az első fázis értéke 1,7 millió dinár, amely a tetőszerkezet felújítását és a vízszigetelési munkálatok elvégzését foglalja magában.

A felújítási munkálatokat Papp Ferenc valkaisori faluelnök és a törökfalui helyi közösség kérvényezte az önkormányzat képviselőinél. A kultúrotthon ad helyszínt a legtöbb rendezvénynek és összejövetelnek, ezért is fontos, hogy használható állapotban legyen.

ÚJ BEFEKTETŐ AZ IPARI ÖVEZETBEN

A belgrádi Green Power Turbine Systems Kft. a szintén belgrádi székhelyű EDePro Kft.-vel és a svájci Multi Source Energy AG vállalattal együttműködve telket bérelt az adai ipari övezetben. A beruházók egy alumínium-öntödét és -megmunkáló részleget szeretnének kiépíteni. A munka első fázisában egy hozzávetőlegesen ezer négyzetméter alapterületű hangárt építenek, amelyben a termelést a jövő év közepétől tervezik beindítani. Bilicki Zoltán polgármester szavai szerint ez a beruházás több tucat új munkahely lehetőségét jelenti majd községünk polgárai számára.

ROMA GYEREKEK ISKOLÁZTATÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Újvidéken, a Tartományi Munkaügyi, Foglalkoztatási és a Nemek Egyenjogúságával Foglalkozó Titkárságon szerződést írt alá vissza nem térítendő támogatás odaítéléséről Urbán Mónika, Ada község polgármester-helyettese. A pályázat kezdeményezettei az 5-8. osztályos roma nemzetiségű gyerekek, akiknek az iskoláztatási programját támogatja a tartomány a 2014/15-ös tanévben.

FOLYTATÓDIK A NÉPKONYHAPROGRAM

Ada község önkormányzata ez év végéig folytatja a népkonyhaprogram támogatását. A szeptember 30-án megtartott koordinációs bizottsági ülésen döntés született arról, hogy október 6-ától december végéig naponta 130 rászoruló, köztük közel 80 diák juthat majd ebédhez hétköznapokon. Az előző évekhez hasonlóan az ételkiosztás ismét négy helyszínen történik Adán és Moholon, áll a közleményben, amely szerint az önkormányzat által kiírt közbeszerzési eljárás nyertese a moholi Jelen vendéglő, mivel a napi menü összeállítására ez a vendéglő nyújtotta be a legkedvezőbb ajánlatot.

A HELYI ÖNKORMÁNYZATI EGYSÉGEK FEJLESZTÉSE

Huszonnyolc vajdasági helyi önkormányzat, köztük Ada község projektumát is társfinanszírozta a Tartományi Régióközi Együtműködési és Helyi Önkormányzati Titkárság, összesen mintegy 47 millió dinár értékben. A támogatást a helyi önkormányzati egységek fejlesztése céljából osztották ki, amely hozzájárul azok hatékonyabb irányításához és fejlesztéséhez, valamint a helyi hatalom megerősítéséhez, hogy eleget tudjanak tenni a követelményeknek, amelyeket az Európai Unióhoz való csatlakozás állít eléjük. Ada község a szóban forgó pályázaton 1,2 millió dinárt kapott a titkárságtól a képviselő-testület szimultán fordítói és elektronikus szavazatszámoló rendszerének telepítésére és bővítésére.

BERENDEZIK A MOHOLI RÓMAI KATOLIKUS TEMETŐ KÁPOLNÁJÁT

Szerződést írtak alá a moholi Szent György római katolikus templom és Ada község önkormányzata képviselőtestületében Mester Dániel plébános és Bilicki Zoltán polgármester. A szerződés tárgya a nemrégiben elkészült kápolna berendezésének finanszírozása, amelyet Ada község önkormányzata magára vállalt. Mint azt Bilicki Zoltán polgármester és Mester Dániel plébános elmondták, ezzel a beruházással hamarosan lehetőség nyílik arra, hogy a kápolna végre rendeltetésszerűen működhessen.

A család az európai polgárság alapköve

Testvértelepülések találkozója Nemesnádudvaron

Ada község önkormányzata fontosnak tartja a testvértelepülési kapcsolatok ápolását, aminek jegyében szeptember utolsó hétvégéjén községünk képviselői Búcsú Attila, a községi képviselő-testület elnöke vezetésével részt vettek a Nemesnádudvaron lezajlott A család az európai polgárság alapköve elnevezésű projektum keretében megrendezett Testvértelepülések találkozóján, amelynek fő témája a család, a népesedés és a munka kapcsolata volt a testvértelepülések országaiban. A rendezvényen Ada mellett a szlovákiai Diószeg, valamint a németországi Neibsheim települések is képviseltették magukat, amelyek szintén Nemesnádudvar testvértelepülései.

A család az európai polgárság alapköve elnevezésű projektum az Európa a polgárokért program keretében az Európai Unió finanszírozásával valósult meg. A projektum lehetővé tette a testvérvárosi találkozó megszervezését százötvennégy állampolgár részvételével, akik közül harminchatan a magyarországi Nemesnádudvar, harmincnyolc a németországi Bretten-Neibsheim, negyvenen a szlovákiai Diószeg és negyvennégyen a szerbiai Ada és Mohol lakosaiként kapcsolódtak be a szeptember 26. és 28. között megtartott rendezvény programjaiba.

Az első napon, szeptember 26-án, a vendégek érkezése után kezdetet vette a konferencia, amelyen dr. Kovács István, Nemesnádudvar polgármestere elnöklétével a meghívott előadók, a neibsheimi előljáró, Rolf Wittmann és kollégája, Roland Schmitt, illetve Szabó Antal diószegi polgármester beszéltek a saját országaiknak, illetve az Európai Uniónak a családdal, népesedéssel, valamint a munkával kapcsolatos politikájáról. A délutánra tervezett két workshopot a résztvevők kérésére a szervezők összehozták, ugyanis a testvértelepülések képviselői szeretnék volna hallani egymás véleményét arról, hogy az uniós tagsági lét, illetve nemlét milyen hatást gyakorol a családok életére, és az uniós szerepvállalás hogyan tudja befolyásolni a nem uniós országok polgárainak gondolkodását. A résztvevők rávilágítottak arra, hogy a család az egyik legerősebb hagyományos európai érték, amelyet a megélhetéshez szükséges munka egyre inkább lerombol, éppen ezért meg kell találni azt a határvonalat, amely mentén mindkét érték fejleszthető.

Másnap, szeptember 27-én a résztvevők egy kirándulás keretében az előző napi munkaeredmények alapján közösen megvitaták a család és a munka összehangolására vonatkozó stratégiát. A pincefalubeli gyülekező és a rövid idegenforgalmi bemutató után indult a Szabadidő Parkba tervezett kirándulás. Richter György felszólalásában fontosnak tartotta annak hangsúlyozását, hogy a család mint a társadalom alaptényezője fennma-

radjon, ezzel is serkentve a testvérvárosi kapcsolatokon nyugvó, helyi szintű aktív polgári részvételét. Az Ada községbeli csoportot vezető Búcsú Attila elmondta, folyamatosan dolgoznak azon, hogy Szerbia integrációs folyamata minél jobban előrehaladjon a következő években, és az ország belátható időn belül csatlakozzon az Európai Unióhoz.

Szeptember 28-án a délelőtti órákban a község házában a résztvevők kiscsoportos munka keretében alakították ki azokat a tevékenységi javaslatokat, amelyeket egy-egy településnek végre kell hajtania annak érdekében, hogy a munkát és a családi életet összehangolhassa. A Művelődési Házban megtartott zárókonferencián a testvértelepülésekről érkező vendégek és a helyiek mellett részt vettek országgyűlési képviselők, a szomszédos települések polgármesterei és jegyzői, valamint a helyi és a környékbeli gazdaságot fellendítő nagyvállalkozók is. Dr. Kovács István összefoglalta az előző két nap eseményeinek lényegét, és arra kérte a döntéshozatalban

részt vevő politikusokat, hogy tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a konferencia tapasztalatai minél szélesebb körben eljuthassanak a nyilvánossághoz, majd hozzátette, a projektum az akciótervek segítségével rendkívül sikeres lehet, mivel elérhetővé válik az, hogy a család mind az unióban, mind azon kívül az európai polgárság alapköve lehessen.

A rendezvényen a Kulturális sokszínűség elnevezésű programrész keretében bemutatkoztak az adai Vadvirág Hagományápoló Kör, valamint a moholi Novak Radonić Művelődési Egyesület tagjai is, akik elsőprő sikert arattak fellépéseikkel. A nemzeti ételek kóstolóján községünket Gali Zoltán és csapata képviselte, akik gasztronómiai különlegességeikkel szintén lenyűgözték a rendezvény résztvevőit és látogatóit.

Horvát Ádrián

Novemberi programok*

November 5., szerda, 17.00

Kerekítő-foglalkozás
Mondókás móka
Helyszín: képtár

November 5., szerda, 17.35

Kerekítő-foglalkozás
Bábos torna
Helyszín: képtár

November 5., szerda, 18.00

A Bartók Béla Zeneiskola koncertje
Helyszín: színházterem
Szervező: Bartók Béla Zeneiskola

November 7., péntek, 12.00

Ünnepi műsor a pedagógusnap alkalmából
Helyszín: színházterem
Szervező: Cseh Károly Általános Iskola

November 7., péntek, 18.00

Jubileumi koncert
Helyszín: színházterem
Szervező: Bartók Béla Zeneiskola; Allegro Egyesület

November 7-14.

A Bartók Béla Zeneiskola retrospektív kiállítása

Helyszín: képtár
Szervező: Bartók Béla Zeneiskola; Allegro Egyesület

November 7., péntek, 22.00

Perpetuum Mobile-koncert
Helyszín: Corsaro Pizzeria, Ada

November 8., szombat, 18.00

Lipem, lopom a szőlőt!
A Vadvirág Hagyományápoló Kör Márton-napi műsora
Helyszín: színházterem
Szervező: Vadvirág HK

November 8., szombat, 19.00

Formációs táncfesztivál
Helyszín: sportszarnok, Mohol
Szervező: Midnight Táncklub

November 8., szombat

Nosztalgiabál
Helyszín: Park Hotel, Ada
Szervező: New Ada Dance Táncklub

November 9., vasárnap

Napsugaras ős

Helyszín: faluház, Törökfalu
Szervező: Vöröskereszt, Ada

November 10., hétfő, 16.00

Bábszínház
Helyszín: a könyvtár gyermek-részlege

November 12., szerda, 17.00

Kerekítő-foglalkozás
Mondókás móka
Helyszín: képtár

November 12., szerda, 17.35

Kerekítő-foglalkozás
Bábos torna
Helyszín: képtár

November 13., csütörtök, 17.00

Ünnepi műsor a magyar nyelv napja alkalmából.
Dr. Hódi Éva Ha szóra nyitod ajkad c. könyvének és dr. Hódi Sándor Kongresszus Abbáziában c. legújabb kötetének bemutatója.
Helyszín: a könyvtár olvasóterme

Szervező: Szarvas Gábor Nyelvművelő Egyesület

November 19., szerda, 16.30

Dr. Reisinger János irodalomtörténész előadása
Helyszín: városháza díszterme

November 19., szerda, 17.00

Kerekítő-foglalkozás
Mondókás móka
Helyszín: képtár

November 19., szerda, 17.35

Kerekítő-foglalkozás
Bábos torna
Helyszín: képtár

November 26., szerda, 17.00

Kerekítő-foglalkozás
Mondókás móka
Helyszín: képtár

November 26., szerda, 17.35

Kerekítő-foglalkozás
Bábos torna
Helyszín: képtár

*A programok összeállításában Ada Község Idegenforgalmi Szervezete a partnerünk

MEZŐGAZDASÁGI ROVAT

Középpontban a szójabab

A szójabab (*Glycine max*) Kelet-Ázsiában honos, a hüvelyesek családjába tartozó lágyszárú, egynyári haszonnövény. A világ mezőgazdasági területének 6%-át vetik be vele. A szójabab kb. 18% olajat és 35% fehérjét tartalmaz. A bokrabbra emlékeztető megjelenésű növény 20–200 cm magasságra is megnő, szára az alsó harmadában erősen elágazik. Karógyökere 1,5–2 m mélyen hatol a talajba, de az oldalgyökerek és a hajszálygyökerek zöme a talaj felső 20–30 centiméteres rétegében található.

A szójabab esetében a levél alakja fajtánként változó. Az elsődleges levelek még egyszerűek, a későbbiek viszont már hármasan összetettek. Önporzó laza fűrtvirágzata a levelek hónaljában foglal helyet. Hüvelytérsébe 3–5 darab, belül szivacsos hüvelyből álló csoportokat alkot, amelyek 3–8 cm hosszúságúak, és 2–4 mag található bennük. Magja a veteménybabbhoz hasonlóan lapított, és igen változatos színű lehet.

Fontos haszonnövény, takarmányozásra, kisebb részben emberi fogyasztásra és az iparban használják. A növény ideálisan meleg környezetben, 20–30 °C közötti középhőmérsékletű helyeken nő. Nem igényes az előveteménnyel szemben, de kívánatos a korai betakarítása. Ez azért fontos, hogy elegendő idő maradjon a talajműveletek elvégzésére, a talaj biológiai beéréséhez. Fontos, hogy a közös betegségek miatt napraforgó ne legyen elővetemény. Rossz előveteménynek számít továbbá a szója számára a takarmánycirok és a cukorrépa, ugyanis nagy vízigényük miatt kiszáritják a talajt, aminek következtében nem lesz benne elegendő nedvesség az utánuk jövő szója számára.

A SZÓJA BETEGSÉGEI

1. VÍRUSBETEGSÉG

A **szójamozaik** (Soybean mosaic virus) a szója legjelentősebb vírusbetegsége, az általa okozott terméskiesés súlyos esetben akár az 50%-ot is meghaladhatja. A betegség tünetei: a leveleken jellegzetes mozaikfoltok jelennek meg, később a levelek fodrosodnak, szélük felgörbül. A magok von-

tattan érnek, rajtuk elszíneződés mutatkozik. Védekezési lehetőségek: a kórokozóval szembeni rezisztens fajták vetése, valamint a levéltetű-átvivők kíméletlen irtása révén csökkenthető a betegség kártétele.

2. BAKTÉRIUMOS MEGBETEGEDÉS

Baktériumos megbetegedését a szója barna levélfoltossága igazolja, ami a világon mindenhol elterjedt. Tünetei: a leveleken eleinte áttetsző vizenyős, később megbarnuló apró, a levélerek által határolt foltok jelennek meg. A foltok közepe kiszárad, később világossárga udvar veszi körül. A foltok a fertőzés előrehaladtával megnagyobbodnak, aminek következtében a levelek szakadozva elhalnak. A fertőzés a hüvelyeken is megjelenik, és ezen keresztül a mag is fertőződik. Védekezési lehetőségek: kerüljük a fertőzött vetőmag használatát, a betegség várható megjelenésének idején pedig a megelőző vegyszeres védekezés lehet eredményes kontakt hatású rézkészítményekkel.

3. GOMBÁS MEGBETEGEDÉSEK

A gombabetegségek mindenütt előfordulnak, de jelentős károkat leginkább a melegebb égtájakon okoznak. Ilyen a **szójaantraknózis** (Colletotrichum glycinis), amely betegségnél jelentősen csökken a fertőzött vetőmag csírázási százaléka. A kikelt növény eldől, elfekszik a földön. A tünetek leginkább a száron és a hüvelyen jelennek meg, ahol hosszúknak, barna foltok alakulnak ki a növényi szövetekbe ágyazódva. Védekezési lehetőségek: egészséges vetőmag, illetve a fertőzött parcellán öt évig nem szabad szójat vetni.

A **szójaperonoszpóra** (Peronospora manshurica) a legelterjedtebb szójababetegség, de jelentősége az utóbbi időben csökkent. Az általa okozott terméskiesés nem jelentős. Védekezési lehetőségek: ellenálló fajták termesztése, szisztematikusan fungicidekkel végzett magcsávázás.

A **szójafuzáriózis** (Fusarium oxysporum) a világon mindenütt jelen van. Kártételének mértéke az 50%-ot is meghaladhatja. Tünetei: a magfertőzés következtében a kelési százalék jelentősen csökken, a csírázó szójanövény gyökerei elhalnak. Védekezési lehetőségek: a szisztematikusan fungiciddel végzett magcsávázás kellő védeltséget biztosít.

Császár István